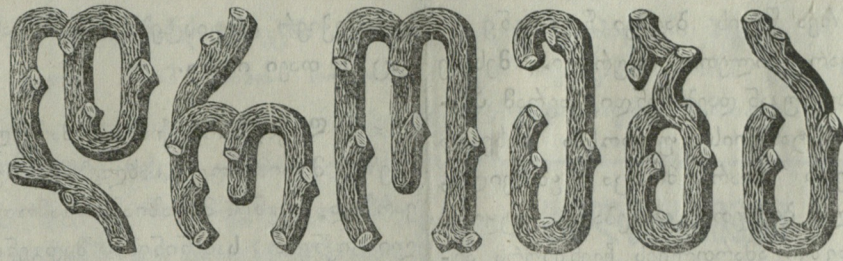

რედაქცია

სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზაროვის სახლში, პირველ კლასიკურ გიმნაზიის უკან.

სკლის-მოწერა, მიღება თბილისში «დროების» რედაქციაში, ქუთაისში, ქილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: В. Таф. листъ, 1 въ редакцію «Дროба»

«დროების» ფასი მთელის წლისა . . . 9 მან. სამის თვისა . . . 3 მან. ექვსის თვისა . . . 5 მან. ერთის თვისა . . . 1 მან.

ბამოლის შოველ დეი მრეაბათს ბარდა.

ფასი განცხადებისა

სკრიპონზე რვა კაპ. განცხადება მიიღება ქართულს რუსულს და სხვა ენებზედ. თუ საქროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდე წერილებს რედაქცია ვერ დაუზღუბს ავტორს.

ცალკე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპიუი

მიიღება ხელის-მოწერა

მოძვეალ 1884 წლისათვის გაზეთს

დროებად

(წელიწადი მეცხრამეტე)

თილისში, «დროების» რედაქციის კანტორაში, სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზაროვის სახლში, პირველი კლასიკური გიმნაზიის უკან.

თილისში, ვანო როსტომაშვილთან.

ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში, ბუღვართან.

ბათუმში, წერა-კითხვის სკოლის მასწავლებელ მ. ი. ნათაძესთან.

ზორში, საზოგადოების დეპოში, ადამო თეთაევთან.

ქალაქს გარეშე მცხოვრებთა ამ ადრესით უნდა დაიბარონ გაზეთი: В. Таф. листъ, въ редакцію «Дროба».

ფასი სკლის-მოწერისა:

წლით (12 თვით) — — 9 მან.	6 თვით — — 5 მან.
11 თვით — — 8 მ. და 50 კ.	5 თვით — — 4 მ. და 50 კ.
10 თვით — — 8 მან.	4 თვით — — 4 მან.
9 თვით — — 7 მ. და 50 კ.	3 თვით — — 3 მან.
8 თვით — — 7 მან.	2 თვით — — 2 მან.
7 თვით — — 6 მან.	1 თვით — — 1 მან.

სოფლის მასწავლებელთათვის წლით—7 მან., 6 თვით—4 მან., 3 თვით—2 მან.

ხვედრი ფული სკლის-მოწერა გაზეთის დაბარებისათვის უნდა გამოგზავნოს რედაქციაში.

არწრენის თეატრი.

ღამს, 4 დეკემბერს.

გენაქისი

ბ. აწყურელი, ქ. ანტონოვსკისა და სხვა მეორე ხარისხის აქტიორთა.

ქართული დრამატული დასის ამხანაგობისაგან წარმოადგენილია იქნება

I

ალფხრდალაგი

კომედია 3 მოქმ. ა. მოხუბარძისა.

II

პირველად

დილა მოსწილის უამდვო

კომედია - ვოდე. ა. მოხუბარძისა.

III

სოცხალი სურათები

დასაწყისი 8 საათზე. (2-2)

«დროების» ქელტონი, 4 დეკემბ.

საპირაო გასლათი.

უთავბოლო.

როდესაც დიდებულმა პეტრე ხელმწიფემ მოისვა თავზედ ხელი და გადაჰხედა თავის თვალ-მიუწვდენელ სახელმწიფოს, პირველი მისი აზრი იყო—გაეწმინდა რუსეთის არე-მარე ძველი, დაწესიანებული მოხელეების ცარცვა-გლეჯისაგან და მათ ადგილზე ჩაეყენებინა მერობის განათლებით შექუჩილი ახალგაზდობა. ამიტომაც იყო, რომ ხშირად მასილვის კუნძულზედ, სადაც ეხლა ბირჟის შენობაა, მთელი თვეობით ეკიდნ ხოლმე ზოგჯერ ფეხებიდან ჩამოხრჩვლი უფროსი მოხელენი სხვა-და-სხვა

კუხუბარძი მოძღვარი

თბილისი, 3 დეკემბერს.

მომოც-და-თოთხმეტი ყმაწვილი ერთს პატარა უჭერო ხის ოთახში სწავლისათვის შეგროვილან; წინ სკოლის მაგივრად უბრალო ფიცრები უწყვიათ, უბრალო ფიცრებზედვე სხედან, წიგნებსა და ქალაქს მოკლებულნი არიან და წინ უდგათ დარბაისელი მღვდელი, რომელსაც განუზრახავს უსკოლობის გამო თითონ მაინც გაუწიოს ამოდენა ბავშვებს კუხუბარძი მოძღვრობა, ნამდვილი მწყემსობა და ასწავლოს თუ მეტი ვერა, წერა-კითხვა მაინც თავიანთ ენაზედ; ცოტადენი ანგარიში და საჭირო ლოცვები,—ამ ამ სასიამოვნო სურათის წარმოადგენს სამრევლო სკოლა მ. ბერსამიასი, აღწერილი ბ. შ. ბელოვანისაგან ამ დღეებში «დროე-

ვუბერნებისა და მაზრებისა, გინდა ეს უფროსები ყოფილიყვნენ უმაღლესი ჩამომავლობისანიც,—და ამავე დროს იგივე მრისხანე და სწრაფი პეტრე აესებდა ალერსითა და მოსიყვარულე ყურადღებით ყოველ ახალგაზდას, რომელსაც ერჯოდა გული სიმართლისთვის, ქვეყნის სარგებლობისთვის და მამულის ბედნიერებისათვის, გინდა ეს ახალგაზდა ჩამომავლობით უკანასკნელი ვლახი ყოფილიყო. პრავენ აქებს მის შეუბრალებლობას გაცვეთილი და მანეხალხისადმი, მაგრამ ყოველი ადამიანი მოიდრეკს მუხლს იმის გენიის წინაშე, რადგან პეტრემ იგონა განათლების ძალა და ხმარობდა მთელ თავის უშედეგებელ ღონეს, რომ ეს განათლება განეხორციელებინა თავის

ბის» ერთ-ერთს კორესპონდენციაში.

მამა ბერსამიასთვის ბედს არ ურგუნებია სადმე განათლებულ ქალაქში ცხოვრება, მაგრამ ამ სულ-გრძელ კაცს მიყრუებულ ლეჩხუმის სოფელშიაც უზოგია განათლებული საქმე, რომელიც ამალღებს და აკეთილშობილებს ადამიანის მოქმედებას და მიუყვია ხელი თავის სამწყსოში სწავლის ნათელის მოფენისათვის. ჩვენ და სამწყსაროდ, ამისთანა მოძღვრები ჩვენში ბევრი არ არიან, მაგრამ ეინც კი არიან, თავიანთ ღირსებას ამით აასკეცენ და მამულს ნამდვილს მამულის-შეილობას უმტკიცებენ.

შოველს რიგიანს მოძღვარს შეძლება აქვს და ღონისძიებაც, რომ თავის სამრევლოში სკოლა გამართოს და როგორც ვაქებს, ისე ქალღებს ასწავლოს წერა-კითხვა დედენაზედ, ანგარიში და ლოცვები. პროგრამა მისი თუმცა ფართო არ იქნება, მაგრამ იმისთანა მაინც იქნება, რომელიც ბავშვს ნამდვილად საჭირო ცოდნას შესძენს, და არა ჭორმისათვის დასაფიქვბლად სკოლიდამ ცხოვრებაში თან-გატანებულს. მართის სიტყვით, სამღვდლოებას დიდი იარაღი აქვს ხელში მიცემული და თუ ჩვენი სამღვდლოებაც მიჰბაძავს ამ საგანში სომხისას, რომელსაც თითქმის ყოველ ეკლესიასთან სამრევლო სკოლა აქვს გამართული, სადაც სომხური ენის სწავლებას დიდი უპირატესობა ეძლევა, ურიგო არ იქნება. მღვდლებს უფრო ფართო და გრცელი ასარჩები ექნებათ თავიანთი მოქმედებისათვის, უბრალოდ ხელის შემშლელიც ადვილად არაინ გამოუჩნდებათ და ამ სკოლას შეუძლიან ჩვენს ერს დიდი სარგებლობა მოუტანოს...

აქმეტს ველარას ვიტყვი. მაგვრჩენია შოლოდ ვისურვოთ, რომ მამა ბერსა-

ქვეყანაში. იმ წამებზედ, როცა მოქმედებდა წარჩინებული ხელმწიფე რუსეთისა, ყოველ რუსს შეუძლიან სთქვას ქართველი პოეტის სიტყვები: «წარვიდენ, ვაჰქრენ სიხმებრ ჩქარად»...

მაგრამ ურიგო არ იქნება აქვე მოვიგონოთ ჩვენი მეორე პოეტის გონივრული აფორიზმი:

«ბევრჯულ თქმა სჯობს არა-თქმას, ბევრჯულ თქმითაც დასაჯდების» —

და გადავიდეთ პირ-და-პირ საგანზედ. მს საგანი გახლავთ მოსწავლე ახალგაზდობის ღღევანდელი ბედი, ანუ უკეთ ვსთქვათ, უბედურება. მე მგონია, ჩვენ მკითხველებში ერთიც არ გამოერევა იმისთანა პირი, რომელ-

მას კეთილ-შობილურს მაგალითს სხვა მოძღვარნიც გაეტაცნოს და თვითუღს ჩვენგანს თავის მოქმედებაში თავის-თავს გარდა საზოგადოების სარგებლობაც აგონდებოდეს.

ზინაური ძროსია

თბილისის მაზრაში საგარეჯოსთანა გაკეთებული სოფელი, ვგონებთ, არ იყო. სახელმწიფო ფული ამ სოფელს 8564 მანეთი აწერია. აქედამ 6020 მანეთი 16 ნომბერს შეუტანიათ; 2544 მანეთი ღარიბებზედ დარჩენილა, მაგრამ ისიც ამ დღეებში მოუკრეფიათ. ამ დროს მიბძანებულა საგარეჯოში ბ. პრისტავი შესაფერის ამალით, თანახლებია ათი თათარი, ერთი ურიადნიკი და საკუთარი ორი ჩაფარი. ბ. პრისტავს თურმე იქით მხარეს ბევრი საქმეები აქვს და საგარეჯო ამოურჩევია, საიდგანაც გარეშემო სოფლების მამასახლისებსა და მოსამართლეებს სხვა-და-სხვა საქმისათვის იბარებს. საგარეჯოელებს ამ ამაღანზედ ჯერ თხუთმეტი თუმანი დაუხარჯავთ დღიურ ულუფაზედ და ეს ულუფა თურმე კაი შემრგო ულუფაა, როგორც ადამიანებისათვის, ისე ცხენებისათვის. საში სწერია: ცხვარი, ქათმები, თაფლი, ყურძენი, ერბო, პური და ღვინო, ჩაი-შაქარი, ქერი და სხე. ხსენებული თხუთმეტი თუმანი ბ. პრისტავის გასამასპინძებლად სოფელს სახელმწიფოდ შეგროვილი ფულიდამ შემოხარჯვია, ასე რომ შესაესებად ხელ-ახლავ უნდა შეიყაროს და ეს თხუთმეტი თუმანი კომიღბრივ გააწეროს.

შემოხსენებული ათი თათარი მასპინძლობას თურმე უმადურებით უხდის საგარეჯოელებს; თავიანთ თავი ეგზე-

საც ან არ ენახოს და ან არ გაეგონოს, თუ რამოდენა ხეწნასა და თითქმის ძალასა ხმარობდა ადმინისტრაცია ამ ოცი-ოც და-ათი წლის წინად, რომ მშობლებისთვის აღედრასურვილი შეილებების სკოლებში მიცემისა. ბევრი ჩვენგანი და ჩვენიანები თითქმის სალდათებით ძალად წაუყვანიათ სასწავლებლებში—გინდა თუ არა, დაუჯექ წიგნსა და გაიგონ რამ ქვეყნიერობისა, ისწავლიო. ამ დროებასთან შედარებით, იტყვი—ნეტარ იყო ის დროეო...

მართლაც, ნეტარ იყო ის დრო. ამით ის კი არ მინდა ვსთქვა, რომ ნეტა ეხლაც მოვკაყენონ ხოლმე სალდათები, აგვიწიონ თავიდანა და

კუციად წარმოუდგენიათ და მოსვენებას არ აძლევენ: ზოგს კარებებს უმტვრევენ, ზოგს საქონელსა სტაცებენ; ეხლაც თურმე აღმორჩეული კაცებისა ათი უღელი საქონელი ჰყავთ ცივ გოშში დამწყვდეული და მშიერ მწყურვალს იხსენენ. თუ რომ საქონლის საქმელზედ ეკონომია უნდათ გაწეინონ საგარეჯოელებს და გულის-ტკივილით მოსდით, ეს სულ სხვაა...

28 ნოემბერს საშინელი ქარიშხალი ყოფილა ფოთში, რამდენიმე სანდალი დამტვრეულა. მესანდლები გადარჩენილან. როდოკონაკის გემები «ვერა» და «ტურგენიევი» ძალიან გაჭირებაში ყოფილან.

სიღალის კლუბში 26 ნოემბერს ყოფილა კრება სიღალის მომავალ დეზას წევრთა; გაუსინჯავთ ბ. რო ტომაშვილისაგან შესწორებული ოლაის დეზას წესდება, ყველას სასარგებლოდ უცნიათ და დასამტკიცებლათა გაუგზავნიათ. საწევრო ფული 13 მანეთის მაგიერად (როგორც ოლაიში), 10 მანათი დაუნიშნაეთ. მოუთმენლად ველოდებით ამ წესდების დამტკიცებასა, გეწერენ იქილამ.

მეთაისის სასულიერო სასწავლებლის ლარბნი მოწაფენი გეზოვენ მადლობა გამოვეუხადოთ ბ. ზაქარა შატირიშვილს, რომელიც ღირბს მოწაფეებს თითქმის მუქთად უცხოებას მქადა და პურსა.

ოლაივადამა გეწერენ რომ, ბ. ი. შინაძე, «ბონჟორ-მუსიოდ» წოდებული, მეტად მედგრად ემძვის ქუჩებში ყველას, ვინც კი ლხინს ეწყობა და ზურნით ან საზანდრებით დაიარება. თან ამ საქმისათვის ერთი სათოკე ლეკი და დესიატნიკები დაჰყავს თურმე და ვინც კი წინააღმდეგობას გაუბედავს, მათ მიუხედავად თუ გაჭირდა, მოწმებათაც იმათვე ჩასწერსა.

მრთი მგზავრი გეწერს: 26 ნოემბერს სამტრედილიდამ აბაშას წავედი,

ფეხებიდამ, ამ სახით მოგვაშორონ სახლობას და გვიკრან თავი სასწავლებელში-მეთქი. არა, ეხლა ამას აღარაინა თხოულობს და ჩვენში თითქმის აღარაინათვის არ არის საქირო ასეთი საქები გამრჯელობა აღმინისტრაციისა. მხლა ყველა ჩვენთვის მარტო ისიც უმაღლესს იდეალს შეადგენს, რომ სასწავლებლებში არ იყვნენ დაყენებულნი მეთვალყურე მოხელენი, და ხელს არა ჰკრავდენ სწავლის მოსურნეთ—გადით, დაიკარგენით, თქვენისთანაებისთვის ჯერ სწავლა-განათლებას არა სცალიან, უმეცრებაა თქვენი ხვედრი ჩვენს ხელშიაო.

ზამოიცივალა დალოცვილი დროება. მაგრამ ეგება აგრეცა სჯობდეს, ამიტომ რომ ხანდისხან ბევრი კაი დღის მოწამენი გავხდებით ხოლმე...

თან რვა წლის ბავშვი წაიყვანე და ნახევარ ბილეთი აფურთხი. მესამე დღესვე უკან დაებრუნდი, მაგრამ აბაშის სტანციის უფროსმა ნახევარ ბილეთი აღარ მოსცა ემაწილს, სრული ბილეთი ერგებოა. მტყობა ეს ბავშვი ამართლებს ჩვენებურს ანდაზას და ვინც წლით იზღდება, ეს დღით იზღდება; თორემ ორს დღეში ორს წელიწადს როგორ გაიზრდებდაო.

30 ნოემბერს ობილისის სასულიერო სემინარიაში მოხდა, დანიშნულებისა მებრ, ლარბი მოწაფეთა შემწე ძმობის კრება, რომელზედაც წაკითხულ-იქმნა წლიური ანგარიში. წარსულ წელიწადს შემოსულა 1148 მან. და 25 კაბ. და დახარჯულა 1198 მან. 70 კ., მაგრამ ეს ფული ვერ ასდის თურმე სემინარიის საქიროებას და დიდი ნაწილი სემინარიის მოწაფეთა სწავლის გულისათვის იტანენ სიმშობს და სიცივეს. ამ კრებაზედ დამსწრეთ 400 მანეთამდე შეაგროვეს ძმობისათვის გადასაცემად (პეკაზი)

იგივე გავითი გვაუწყებს, რომ ობილისის მეორე კლასიკურ გიმნაზიიდგან თერამეტი მოწაფე გამოურიცხავთ 16 დეკემბერს სწავლის ფულის შეუტანელობისათვის, რომელიც სულ 270 მანეთს შეადგენს.

პირველის დეკემბრიდამ ყოველ თორმეტ საათზედ მოჰყენენ ისევ ზარბაზნის სროლას, მხოლოდ ეხლა არსენალიდამ ისერიან.

დღეს, 4 დეკემბერს, ქართულის თეატრის ამხანაგობისაგან დანიშნულია ბენეფისი ზოგიერთა მეორე ხარისხის აქტიორებისა. უკანასკნელების რიცხვში ურევიან ზოგიერთნი იმისთანანიც, რომელთაც პირველადვე მიიქციეს საზოგადოების ყურადღება თავიანთი რიგიანის თამაშობით. იმედი გვაქვს, რომ საზოგადოება გულს არ გაუტეხს და წააქეზებს როგორც საქმისადმი ერთგულებას, ისე მათს ნიჭს, რომელმაც ოთხის წლის გამოცდილს და მართ-

ისიც კი უნდა სთქვას კაცმა, რომ განათლებული და წასწავლი კაცი როგორღაც ამაყდება, აზარტაენი ხდება, რალაც ნაირი დიდი წარმოდგენა აქვს ხოლმე თავის თავზედ. და ვინ არ დამეთანხმება, თუ რა შემავიწროებელი და რა ძნელია, როდესაც უფროს-უმცროსობა ისეთი სანატრელი რამ არის ხალხთა ბედნიერად ცხოვრებისათვის, რომ თუ რალაც განათლება ავიწროებს ამ დიდ-პატარაობას, მაშინ ყოველი პატრონიანი მამულის-შვილის ვალია განდევნოს სწავლისადმი ლტოლვილება ხალხისა...

ჰოდა, რაკი განათლებამ ასე გარყენა და გაამაზარტაენა საზოგადოება, რომ ეხლა არამცთუ უბრალოებს

ლა ნიჭიერ არტისტებს თამაშობასთანაც კი თავი იჩინა.

დღეს, ოლქის სასამართლოს ქვეშ, მირიმანოვის სახლებში, ბულვარზედ, წიგნის მაღაზიაში გამოუენილი იქნება საბინის შედგენილი სურათი, «საქართველოს ეკლესიის დიდება», რომელზედაც ჩვენს გაზეთში ამასწინად იყო ლაპარაკი.

უცხოეთი

ერთს ნიუ-იორკის გეზეთს გონკონგიდგან მიუღია ამბავი, ვითომც ჩინელებს სონ-ტოი და ბანინგი დაეცალოთ, რადგან ადგირეოი სალდათების დასახვასე გულები დაჰხუტათ. რომ ამ ქალაქებში ჩინელები მართლაც აღარ არიან, ამ ამბის მომწერი იმით ამტკიცებს, ვითომც ჩინელებს ზღვიდამ რამდენიმე ზარბაზანი ესროლოთ სონ-ტოისთვის, მაგრამ იქილამ არც არავის მასუსი გაეცეს, არც არავინ გამოჩენილიყოს. აქედამ სხანს, რომ ჩინელებს ეს ქალაქი უომრად დაუტყდათ.

ამ ცნობას რომ დაგედნეთ, შეიძლება ვიფიქროთ—ჩინელები თითქმის ბაქიბუქობდენ, ამხნებდენ საფრანგეთს და ნამდვილად კი ომი არა სწადდეთ მასთან და კიდევ ურადებოდენ შეტაკებას. მაგრამ თუ დაუკვირდებით გაზეთებში ამის შემდეგ გაგრელებულს ცნობებს, აშკარად დაგრწმუნდებით, რომ ეს სრულიად ასე არ უნდა იყოს და ჩინეთს ყოველ ნაბიჯის გადადგმასედე ეტეობა, რომ იმას გარდაწვევტილია აქვს საფრანგეთთან ომი. ამ რამდენიმე დღის წინად ტელეგრამამ მოგვიტანა ამბავი, რომ ჩინეთის გენერალმა პანგმა პრეკლამაციით გამოუცხადა უცხო ქვეყნების ქვეშევრდომთა,—თუ რამე ზარალი მიეცათ იმთ ჩინეთის და საფრანგეთის შუა ომისაგან, ზარალი საფრანგეთს უნდა მოსთხოვონ. ეს ქაქტი ჩვენ მოსლოდ იმის დასამტკიცებლად მოგიყვანეთ, რომ აქედამ აშკარად სხანს—ამ სახელმწიფოთა შორის ქაქტიურად ომი კი დევ ტეხილს და ამისათვის ბანინგის და სონ-ტოის დაცლა ჩინელებისაგან,

უბედავენ პირში შემბასა და თამამ ლაპარაკს, არამედ ხან თვით გამოქიმულ გმირებსაც კი შეეკამათებინ ხოლმე,—ამიტომ მეცხრამეტე საუკუნის უკანასკნელ მეოთხედში საქიროა ხალხმა მიიღოს სახელმწიფო ღონის-ძიება, რომ არამცთუ ძირიანად მოსპოს ის წყაროები, საიდანაც მომდინარეობს საზოგადოების გონებითი წარმატება, არამედ გააშოროს სახელმწიფოს მიჯნებს თვით ის საცოდავი პირები, რომელნიც აქამდის პირ-და-პირ სწავლა-მეცნიერების მეფე გავლენის ქვეშ იმყოფებოდენ.

რასაკვირველია, ვერც ვერ უსაყვედურებს გაწერთილ გმირებს, რომ ისინი არა ხმარობდენ სხვა-და-სხვა საშუალებას ამ ბედნიერ მიმართულებისათვის...

მართლაც რომ გამოდგეს, მსოფლოდ სტრატეგიული მნიშვნელობის მქონე წიგნის და სხვა უმრავლესი მნიშვნელოვანი მოქმედებას ჩინეთის შესახებ ვარგად დაგვირდებით, იქილამც ცხადად დაინახათ ამ ზრის სინამდვილეს. რას ნიშნავს, მაგალითად, ჩინელების ბანინგისკენ წასვლა, სონ-ტოისზედ ზარბაზნების დაშენა, განიძოვნგთან ბრძოლა, სადაც რამდენიმე ასი ჩინელი მიაწეეს და სხვა, თუ არ ომისა! ხსიბეულისა, თქვენმა მზემ: ეს ამოდენა სისხლი კი იღვრება და, მამ რა არის, თუ ომი არა?

თუ ყოველ ამას, რაც ვსთქვით, მხედველობაში ვიქონიებთ, არ შეგვიძლიან არ ვაღვიაროთ, რომ საფრანგეთი და ჩინეთი ურთიერთ-შორის სწორედ რომ ომობენ.

ჩინელები მარტო ესლა კი არ ებრძვიან ჩინელებს,—ისინი დიდი-ხანაა, ტონკინის ექსპედიციის დაწეებისათხანვე, მოხაწილეობას იღებენ საფრანგეთის ჯარის წინააღმდეგს ომში, მაგრამ აქამდის სხვაფერე, ეშმაკურად, სწორედ ასეთად იქილედენ,—თავის დაშქარს სხვა-და-სხვა მოგონილს სახელებს არქმევენ და ამ ვკარად ჭვარავდენ თავიანთ მოქმედებას.

ეჭვი არ არის, რომ ჩინეთს საფრანგეთი დამარცხებს და ძალადაც დაამარცხებს, მაგრამ საქმე ის არის—საფრანგეთს როგორ დაუჯდება ეს გამარჯვება, ან თვით ევროპისთვის რა შედეგი ექნება? ამის მასუსი ძალაან მხედაა, მაგრამ ის კი ადვილი მოსასახსრებელია, რომ ეს გამარჯვება დიდს დადს დასავამს საფრანგეთს ევროპაში; მან თავისი ძალ-ღონე მთლად ჩინეთის ომს უნდა მოსამაროს და, რასაკვირველია, ვედარ შეიძლება თავის ძლიერების და დიდების დასაცვლად მოხაწილეობა მიიღოს ამ პოლიტიკურს საქმეებში, რომელნიც ევროპაში მის გარეშე სდებიან. უეჭველია, რომ გერმანიამ, ავსტრიამ, იტალიამ და თითქმის ესმანამაც კი საფრანგეთის სასარგებლოდ არ დასდევს ურთიერთ-შორის კავშირი; ამისთანავე არც ინგლისი იქნება გამყოფილი საფრანგეთისა ამ ომის გამო, რადგანაც ეს ომი იმის ინტერესებსაც ეხება; მასხადამე, ცხადია, რომ საფრანგეთს

მაგრამ უფრო კი კარგი იქნებოდა, რომ ეს ღირსეული საქმე მიდიოდეს ფენ-მარლად და პირ-და-პირ. აა, თუნდა ქალების საეკიმო კურსები აიღეთ. რისთვის შეუდგენენ ნელ-ნელა საქმეს: დაკეტეს ჯერ პირველი კურსი, მერე მეორე და სხვანი. წელიწადში ერთი კურსი, და ამ სახით, ერთი დღის საქმე ხუთი წლის თავში-საცემ მოქმედებად გარდაქციეს. ტყუილად კი არა აქვს ძატკოვს ეჭვი, რომ თათონ მთავრობის წრეში კონტრბანდით არიან შებარებულნი ისეთნი პირნი, რომელნიც მალეით აღმერთებენ განათლებას და ამის გამო ასუსტებენ უკეთეს საშუალებათა გავლენასაო...

ან რად გვინ დასწავლა? შენი ჭირიმე,

არც ინგლისის იმედი უნდა ჰქონდეს, თუ, ვინცინობას, გერმანიამ და ავსტრიამ დაიბრუნა რამე ავსტრისს.

ეს ომი არც რუსეთისათვის უნდა იყოს სასურველი, იმიტომ რომ საფრანგეთი, როგორც უნდა გათავდეს ომი, ძალიან დასუსტდება და ამასთანავე, როგორც შემოდ მთავისკენადაც, ვიდრე მდის ომი გასტანს, იმას ვერაზის საქმეებისთვის აღარ ეტყება, და ეს გარემოება რუსეთისთვის სამწუხარო მოვლენად უნდა ჩაითვალოს, ამისთანა დროს, როგორც ვერაზის საქმეებში საშინელი რაღაც-რამე მხადდება.

ერთის სიტყვით, საფრანგეთს ძალიან ცუდს დროს მოუხდა ომი, რადგანაც ამ ხალხის შინაური მდგომარეობაც ვერ არის კარგად; ერთის მხრივ ტანტის მემკვიდრეები ადევნიდნენ ხალხს და მეორეს მხრივ მუშა ხალხის შიგნით კი მოსვენებას არ აძლევს საფრანგეთის მმართველობას.

სხვა-და-სხვა ამბავი.

უცვარი საბიძროება. ერთს ხალხის, ნიუ-იორკში, ქალბატონი ბაკლე იჯდა თავის ოთახში და რომელიღაც უფროსს კითხულობდა. ბაკლეებს ეძინათ მეორე ოთახში; რომლის კარებიც ღია იყო. უცვრად იმას მოესმა, რომ ვიღაც შემოვიდა ოთახში და, რადგანაც თავის ქმარი ეგონა, წიგნის კითხვას თავი არ დასწრებდა და არ ახსენებდა მალა. გაიბრა ერთმა წამმა და შეძგებ; როგორც ქალმა ადრე თავი მალა, დაინახა თავის წინ მდგომარე უცხო, მალაღის ტანის, კარგად ჩამოხედი კაცი, რომელსაც სახეზე გულ-კეთილობა ეტყობოდა. უცვრებმა დაუბრა თავი ქალბატონს ბაკლეის და უთხრა: «თხუთმეტი წელიწადია, მე თქვენ დაგეძებთ». — თხუთმეტი წელიწადია თქვენ მე დამეძებთ! — უთხრა გაბრუნებულმა ქალმა: — მე არა მაქვს ბედნიერება თქვენის ცნობისა. — მე მინდა თქვენ უთუოდ მენახეთ, იმიტომ რომ შემესწავლა კაცის სხეულის საკვირველი აგებულება. უკანასკნელი ოცი წელიწადი მე შევსწავლე გულის გამოკვე-

ლეკას. ახლა მე მინდა ამოვკრა ცოცხალი გული, რომ ვნახო როგორაა შეთქმულნი იგი. მე ვიცნობდი, რომ თქვენ აქ გზავნიდით; თქვენი ჯან-მრთელობისთვის საჭიროა, რომ თქვენი გული ამოვიღო და გავწმინდო, და აი, სწორედ ამისთვის ვიხსენებთ მე თქვენთან. გაგიგონათ რადისმე — ცოცხალს გულს როგორაა სწმენდავენ? — დაიხ, გამოვიანა, — მთელის სხეულის ცხსხსით უნდა უნდა ქალბატონმა ბაკლემ: — მე სამს ექიმს ვიცი, ერთი მადგანი ჩვენს მუხობლად სდგას, იმათ სწავლეს ცოცხალი გულის გაწმენდა, მაგრამ ვერ მოუხდათ. — ახა ვნახეთ: მე უკველთვის კარგად მომდის სოლმე ოპერაციას. — მე მაგაზე ეკვი არა მაქვს, — მიუგო საწყალობა დეა-კაცი, რომელსაც სიტყვა «ოპერაციის» გაგონებაზე ჭიჭის ოფლმა დასხსა. იმას ეშინოდა, გაეშინა არ შეიტყოს, რომ მეორე ოთახში ვმარჯობებს ეძინათ და ამისათვის მოვიგონა, თანჯრიდამ ქარი ჰქონდა. ადგა ვითომც იმის მისასწრავლად და კარები კი გამოხსურა. ამ დროს უცვრებმა კარშიც ამოაღა ჯობილად დასუბი და სხვა ოპერაციისთვის საჭირო აბრადი და სტოლზე დაწყო. ამათს დახანჯვზე ქალბატონი ბაკლეი დაწმენდა, რომ ეს კაცი აღარა სურდობს და მართლა უშირობს გულის ამოკრას, და ამისათვის, მეტი გზა აღარ იყო, ეშმაკობა რამე უნდა მოეხმარებინა. — იცით, რა მოგასხენოთ — უთხრა იმან — ერთს ჩემს მუხობულს ქალსაც სტევიკა გული; უმჯობესია არ ექნება, იმასთან წავიდეთ და ორმოცს ერთად გავკავებთ ოპერაციას? მისდა სსისინარულად, გაეი დათანხმდა ამსე და გავკვა ვართ. როგორც ქუჩაში გავიდენ, ქალმა შენიშნა, რომ ერთი სახლის კედელთან ვიღაც სდგას ატუხული, მაგრამ ვინ იყო, ვერ ვახრჩივა. როგორც ცოტა კიდევ გაიბრა, ცრუ-ქვიმმა ჭკითხა ქალს: კიდევ თბილი გული აქვს იმ ქალსა? ჯერ არ გაუთავებინა ეს კითხვა, როგორც უცვრე სადამლაც სამი კაცი გამოხსრა, ერთმა მათგანმა ქალბატონი ბაკლეი გვერდზე მიაგდო, და მერე სამთავრე ვიყოს სტევიკა ხელები, წაქციევს და, ცოტა ბრძოლის შემდეგ, შეკრეს თოკებით, ჩასვეს ეტლში და გაეუბის სახლისკენ და იყოს, მკონი. მხლა პეტერბურგში ორმოცზედ მეტი ქართველი ახალგაზდა იმყოფება. მათში თითო-ოროლასთვის თუ გაუხსნიათ მეცნიერების ტაძრის კარები. ღანარჩენნი წრეს გარეთ დარჩენილან.

ჰო და, ხომა ჰხედავთ, რომ თქვენი ბედი სხვათრევა ტრიალებს, ადგილთ და წამოდით თქვენს ქვეყანაში, რაღას უზიხართ მანდა, თქვე კი კაცებო! მაგრამ ეხლა უფრო გაგიცხოველდა განათლების სურვილი და მინც მივალწევთ ჩვენს საწადელს, ვინდა თაყვზედ კაკალი გვაძტვირონო. მოდი შენა და ელაბარაკე ამისთანა ჯიუტ ხალხსა. და მართალიც უნდა თქვას კაცმა, ისე ბეჯითად შესდგომიან მეცადინეობას, რომ გაგიკვირდება. სა-მეცნიერო საგნების გარდა, თითქმის

გააქანეს. ქალბატონი ბაკლეი ამ შემთხვევამ ისე შეაშინა, რომ ვერც ვერ გამოტყვევია თურმე შიშსა.

ტელეგრაფი

(«**ჩრდილოეთის სააგენტოსი**».)

1 დეკემბერს.

რ.მ.მ. იმპერატორმა ვილჰელმმა მოსწერა იტალიის მეფეს ტელეგრამა, რომელშიაც აცხადებს, რომ გერმანიის მემკვიდრე პრინციის რომში მოსვლას საგნათა აქვს მეფეს მადლობა გადაუხადოს პრინციის იტალიის მიერ კარგად მიღებისათვის, და უფრო განამტკიცოს მეგობრობა ამ ორთახალხთ ურთიერთ-მორის.

ბ.მ.ნ.-მ.მ.მ. ანამის მეფე — ჭრან-ცუხების მომხრე — მოსწამლა ჭრან-ცუხების წინააღმდეგმა პარტიამ, რისგამოც ანამსა და საფრანგეთს შუა ომის განახლება აუცილებელია.

პ.მ.მ.მ.მ. «მმართველობის» მთამე ეწინააღმდეგება «მოსკოვის უწყებების» 328 და 331 №-ებში დაბეჭდილ წერილებს შესახებ ოქროს რენტის თავის დროზე გამოცემისა; ამ წერილებში, სხვათა-მორის, ნათქვამია, რომ მმართველობამ დაიტოვა უფლება ექვს-პროცენტისანი რენტის კონვერსიისა და შეუძლიან იმედი იქონიოს, რომ ათის წლის შემდეგ პროცენტები შემცირდებიან.

გუმინ იყო მეოთხე სხდომა ურთიერთ-მორის მზდვეველთ საზოგადოებათა კრებისა და ამ სხდომაზე გადასწავიტეს იმუამდგომლონ, რათა ეს საზოგადოებანი განთავისუფლებულ იქმნენ იმ 75 კაპივისაგან, რომელსაც ისინი 1000 მანეთზე იხდიან, და რათა ჰოლისები მიიღებოდეს ხოლმე აქცივის და სახელმწიფო იჯარების ბედ.

ხმებია, რომ «გავგაზის და «მერკუსის» საზოგადოებას 120,000 მ. სუბსიდიას არ მოესწობა უფრო

ველა მათგანს ამოუჩინებია თითო რომელიმე ევროპული ენა და სწავლობს იმასაც...

ერთი ეს არის პატარა სანუგეშებელი, რომ მომატებული ნაწილი მათში ღარიბი, ულუკმაპუროა, და, ღეთის მადლით, კაცი უშემელ-უსმელი დიდხანს ვერ გასძლებს. ჩვენი ქართველი საზოგადოებაც ხომ ისე საქებურად ხელმოჭრილია ზოგჯერა, რომ მეტადრე მოსწავლე ახალ-გაზლობის შეშველებას მის ღლეში არც იზამს და არც იკადრებს.

P. S. მკონი, მომატებული უნდა იყოს ბოდიშის მოხდა მკითხველთან, რომ ასეთი უთავბოლო ჭელტონი მივე ჩელში. ღრო ისეთია. მხლა რამე დალაგებული და აზრიანი ნაწერი

იმისათვის, რომ უდგავს ქვემოთ-ტროს განზრახვას, უნდა განვიხილოთ კასპიის სამხედრო ძოლოტი.

გაზეთები იწერებიან, რომ სახელმწიფო რჩევას გადაუწყვიტია საქმე საერო დაწესებულებებში მონასტერთა და ეკლესიათა წარმომადგენლობის შესახებ, და დაუდგენია, რომ მდვდლებს შეუძლიანთ ეკლესიების ვეპილებად იუვნენ, პარიში. აქ ჯერ არაფერი არ იციან ანამის რევოლუციის შესახებ.

პ.მ.მ. სუაგიმიდგან ამბავი მოვიდა, რომ გიკსა-ფაშის დამარცხება ძვირად დაუჯდა ცრუ-წინასწარმეტყველსა; შესამჩნევი პიანი მიეცა, ზოგიერთა ტომნი განუდგნენ მას და ახალი ძაღის შეკრება გაუჭირდება.

განსხალვანი

ღმს, მრისტაშობის 4-ია «ტალიაში» იქმნება **ჭილაობა** ახლად - მოსულის, მერობაში განთქმულის, ჭრან-ცუხის უ. დუბლიესი და გამოჩენილის აზნაურის სულხანასი და სხვათა. დასაწყისა 3 საათზედ. (1—1)

ო.პ.მ.მ.მ.მ. მადისინის ო.მ.მ.მ.მ. **კიუზარინსს**

აქვს ბადის ქეჩაზედ (Садовая ул.) განსაკუთრებული სამუდამო სადგური ავად - მყოფებისათვის, რომელთაც სიჭილისი სჭირთ, ან მარდისა და სამვილოხრო ორგანოები სტევიკათ, ან კიდევ სინურ-გიული ოპერაციები ეჭირვებათ. (14—10)

5 ნაშარი მიწა

იყიდება იაფად მტკვრის ნაპირზე ახალი ხიდის მახლობლად **ინგლისურს მალაზიაში**. იქვე მიიღეს ბლომად: წისქვილები, ქაღალდი, კალმები, ჩაი, ბისკიტი, კოვზები, ჩანგლიანი დახები, 550 ინგლისური და ჭრან-ცუხული კრაოტები ყმაწვილებისა და კაცებისა 7 მანეთი, ესე იგი 25% უფრო იაფად, ვიდრე სხვაგან სადმე. მალაზიას ყურადღება უნდა მიექციოთ, რომ არ შეგეშალოთ. (6—3)

მოლაში აღარ არის. შიქრიანობა ცუდ ნიშნად არის მიღებული. მხლა დაღვა ნეტარი ღრო შალთაი-ბალთაობისა. ჩვეც ეუსმენთ დროს:

«**მიჭეე, მიჭეე სოფელსა, ტიასსა და ოსქისა**».

რატომ, ეხლაც შეიძლება კაცსა ჰქონდეს თაფში აზრი, ათასში ერთი მათგანი კიდევ აღვიაროს საქვეყნოდ, მაგრამ უეჭველად საჭიროა ეცადოს, რომ ეს აზრები თავშიც ნაწყვეტ-ნაწყვეტად ჰქონდეს და მეტადრე აღვიაროს მხოლოდ ნაგლეჯ-ნაფლეთად. ასე სჯობია.

ს. ჭრან-ცუხი.

Объ изданіи въ 1884 году газеты

„КАСПІЙ“

Въ гор. Баку.

(Годъ четвертый)

Съ 1-го января 1884-го года

«Каспій» будетъ выходить ежедневно, кромѣ дней послѣ-праздничныхъ.

Подписная цѣна съ пересылкой въ другіе города: на годъ 8 руб. 50 коп.; на полгода 5 руб.; на три мѣсяца 3 руб.; на 1 мѣсяць 1 руб. 50 коп.

Иногородные обращаются въ редакцію газ. «Каспій» въ Баку.

Редакція, по прежнему, будетъ стараться знакомить своихъ подписчиковъ со всѣми новостями мѣстнаго нефтянаго дѣла, а также давать точныя свѣдѣнія о вывозѣ нефти и ея продуктово моремъ и по желѣзной дорогѣ.

(3—2)

ინგლისის მალაზიაში

Maison de confiance

შუადართო ჩვენი ჩაი მოსკოვის ჩაი

1 ბ. 10 კ. 1 ბ. 40 ს.

— — 1—20 — — 1—60

— — 1—40 — — 1—80

— — 1—60 — — 2—

— — 1—80 — — 2—50

საუკეთესო 2— „ — — 3— „

იქვე ისყიდება სხვა საქონელიც: თაფლები, რეკლამები, კრაფტები, კრაფტები, ჩაიდნები, გასაღებები, ღანბები, კოვჩები, ტაშტები, კალმები, ქაღალდი, შოკოლადი, ვაკაო, კანფეტები, მურაბები, მაკენზია, უნჯარები, კლეონკა, წინდები—კაცის და ქალის, სელ-სასხარები, მაკინტოშის კალენკორი — სულ ყველაფერი 25-დამ 50 პროცენტით უფრო იაფად, ვიდრე სხვა რომელსავე მაღაზიაში.

ვინც ქაღალტს ვარდამ 25 მანეთადამ 1,000 მანეთადამ საქონელს გამოიწერს, გასაგზავნს არაფერს არ იხდას. (100—71)

სურნალი „ივერია“

(წელიწადი მერვე)

მომავალ 1884 წ. იანვრადამ ქურნალი «ივერია» გამოვა ყოველ-თთვე და თთვე იმავე სახით და სივრცით, როგორც აქამომდე გამოდიოდა.

ხელის-მომწერა მიიღება

თბილისში: შვედროვის სააგენტოში და «ივერიის» რედაქციაში, რომელიც იმყოფება სიმონსონოვის ქუჩაზედ, ნაზაროვის სახლებში, პირველი კლასიკური გიმნაზიის უკან, სადაც ზედა სართულში «დროების» რედაქცია და იქვე, შუა სართულში, რედაქცია «ივერიისა».

მეთაისში, შილაძეების წიგნის მაღაზიაში, ბულვართან.

ბათუმში, «წერა-კითხვის საზოგადოების» სკოლის მასწავლებელ მ. ი. ნათაძესთან.

შასი მთელის წლისა 7 მან., სოფლის მასწავლებელთათვის—5 მან.

მაღალკა ვარემე მცხოვრებთა ამ აღრესით უნდა დაიბარონ ქურნალი: **Въ Тифлисъ, въ редакцію журнала «Иверія».**

ხვედრი ფული ხელის-მომწერა ქურნალის დაბარებისათნავე უნდა გამოგზავნოს რედაქციაში.

(10—5) რედაქტორი და გამომცემელი ილ. ჭავჭავაძე.

Открывается подписка

НА ГАЗЕТУ

„КАВКАЗЪ“

НА БУДУЩІЙ 1884 ГОДЪ.

Газета будетъ издаваться совершенно на тѣхъ-же основаніяхъ, какъ и въ нынѣшнемъ 1883 году, по той-же программѣ и подѣ тою-же редакціею.

Условія подписки: съ доставкою въ Тифлисъ: на годъ—11 руб. 50 к.; на полгода—6 р.; на три мѣсяца—3 р. 50 к.; на одинъ мѣсяць—1 руб. 50 коп.

Съ пересылкою иногороднымъ: на годъ—13 р.; на полгода—7 р.; на три мѣсяца—4 р.; на одинъ мѣсяць—1 р. 75 коп.

Подписка принимается въ Тифлисъ, въ конторѣ газеты «Кавказъ», на Дворцовой улицѣ, въ домѣ № 5, Сараджева. Иногородные подписчики адресуютъ свои требованія: въ Тифлисъ, въ редакцію газеты «Кавказъ».

Иногородные могутъ подписываться лишь съ 1-го числа каждаго мѣсяца.

(3—3)

Редакторъ-издатель кн. Д. Г. Эристовъ.

თარს - ნაოჯახანი

ამაგრებს თმას და აღინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი შუში-სა 2 მან., ვაკეზებით 2 მანეთი და 28 კაპ.

(100—70)

გაპ-მასშჰარი

აქვე ისყიდება ქინის ზომადა თმების გასამაგრებლად, ფასი 1 მან. სხობები თავის ტვივილის მოსასპობლად, ტუალეტის სპონი, ღუხები და სხვ.

СЪ 1-го ЯНВАРЯ 1884 ГОДА

ВЪ ТИФЛИСѢ БУДЕТЪ ИЗДАВАТЪСЯ

НОВАЯ ЕЖЕДНЕВНАЯ (350 НУМЕРОВЪ ВЪ ГОДЪ) ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

„НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

подъ редакціею А. В. СТЕПАНОВА (бывш. редакторъ «Юрид. Обозр.»)

Объемъ газеты — печатный листъ средняго формата; программа — общая всѣмъ литературно-политическимъ ежедневнымъ изданіямъ.

Подписная цѣна съ пересылкою и доставкою: на годъ—10 руб.; на 6 мѣс.—6 р., на 3 мѣс.—3 р. 50 к., на 1 мѣс.—1 р. 50 к.

Подписка (городская и иногородная) и объявленія (по 5 коп. за строку петита) принимаются въ Тифлисъ исключительно въ Газетномъ Агентствѣ В. Шавердова; въ С.-Петербургѣ-же и Москвѣ—въ книжныхъ магазинахъ «Новаго Времени».

Временное (до 15-го декабря) помѣщеніе редакціи: Давидовская ул., д. Кананова, квартира редактора.

За газетою обезпечено постоянное сотрудничество: кн. К. А. Бебутова, Вс. М. Гаршина, П. А. Измайлова, С. Н. Кривенко, Н. Я. Николадзе, П. А. Опочинина, А. Н. Плещеева, П. Ф. Тхоржевскаго, Гл. И. Успенскаго, Н. А. Шаврова. (20—9)

მარხანდა

ხორაგისა, რომელიც იყიდება თბილისის ბაზრებში, ღუქნებში და ხელ-ლახელ 1 დეკემბრიდამ 15 დეკემბრამდე 1883 წ.

გამომცხვარი შური რუ-

სთის ფუქილისა — —1 გირ. 5 კ.

აჭურის ფუქილისა: შირ-

ეულის სარისხისა — —1 გ. 2 1/2

მეორისა — — —1 გ. 2 კ.

იმავე ფუქელ. თორნუში გამომცხვარი:

შირეულის სარისხისა — —1 გ. 5 კ.

მეორისა — — —1 გ. 3 კ.

მესამისა — — —1 გ. 2 1/2

ჭვარის-მამის შური:

შირეულის სარის. ლავში 1 გ. 5 კ.

მეორის სარის. ლავში 1 გ. 3 1/2

მესამისა — — —1 გ. 3 კ.

ძროხის სორცია:

შირეულის სარისხისა — —1 გ. 8 კ.

მეორის — — —1 გ. 7 კ.

სუგია . . . — —1 გ. 15 კ.

ცხვრის სორცია — —1 გ. 8 კ.

ღორის ღორცია:

შირეულის სარისხისა — —1 გ. 8 კ.

მეორის — — —1 გ. 7 კ.

რკინის გზა

თბილისიდან ქუთაისისკენ მიდის 8 საათზედ და 31 წამ. დილით.

თბილისიდან საშურამდინ 3 საათ. და 11 წამ. შუადღის უკან.

თბილისიდან ბაქოსკენ 11 საათზედ და 11 წამ. ღამისა.

ბაქოდგან თბილისისკენ 10 საათზედ და 23 წამ. დილისა.

ქუთაისიდან თბილისისკენ 12 საათ. და 25 წამ. შუადღ. უკან.

ქუთაისიდან ბათუმისა და ფოთისკენ

5 საათზედ და 20 წამ. შუადღის უკან.

ბათუმიდან თბილისისკენ 8 საათ. დილისა.

ფოთიდან თბილისისკენ 8 საათ. და 45 წამ. დილისა.

ფოთიდან ბათუმიდან მომავალი თბილისში შემოდის

10 საათზედ და 25 წამ. ღამისა.

ბაქოდამ მომავალი შემოდის თბილისში

7 საათ. და 49 წამ. დილისა.